

AANGERAAKT DOOR EEN TOVERSTAFJE

"De hagen staan voor structuur en ratio, de planten daartussen zijn de gevoelens", aldus Jan Nauta. Wanneer het voorjaar losbarst in de tuin die hij al meer dan veertig jaar met zijn partner Sible deelt, wordt het bewijs overtuigend geleverd: gevoel en verstand zijn hier perfect in balans.

Vierenveertig jaar wonen ze er al, midden tussen de uitgestrekte Groningse akkers. Psychotherapeut Jan Nauta en kunsthistoricus Sible de Blaauw kwamen naar Slochteren als student en zijn nooit meer weggegaan. "We zitten op een unieke plek", zegt Jan. "Aan alle kanten omgeven door natuur, wat een groot gevoel van vrijheid geeft. We belandden hier omdat we als jonge studenten in de stad Groningen geen betaalbare woonruimte konden krijgen. Al vrij snel voelden we hoe bijzonder dit stuk aarde is en besloten we te blijven."

Hun avontuur begon met een bouwvallig daglonershuisje en daaromheen 1300 vierkante meter wildernis. Inmiddels staat er een kloeke, modern ingerichte nieuwe woning en lijkt de tuin van Nauta en De Blaauw - vorig jaar uitgebreid met 1000 van de belendende boer gekochte vierkante meters - te zijn aangeraakt door een magisch toverstafje. Als je tussen de borders door struint, krijg je associaties met Sissinghurst en de tuin van Monet: kleurrijk, weelderig, romantisch en toch ook één met het omringende landschap. Er heerst een zekere losheid: de planten - hier en daar ook wilde - mogen hier vrijelijk groeien. Maar er zijn ook robuuste tegenhangers, zoals de houten pergola

die door een kunstenaar werd beschilderd met een ontroerend gedicht van Ida Gerhardt (over de tuin als voorafschaduw van het paradijselijke hiernamaals) en, niet te vergeten, structuur gevende hagen die voor samenhang zorgen.

Niet te schreeuwerig

In de lente begint de tuin glorieus: elk najaar plant Jan zo'n vijftienduizend bollen. "Veel tulpen en dan vooral in wittinten, pastelkleuren, rood en roze. Niet te schreeuwerig, zodat de tuin rust blijft uitstralen." Tussen de vaste planten zijn open plekken gecreëerd, zodat er elk jaar ruimte is om nieuwe bollen te planten. Nauta haalt de tulpenbollen er na de bloei niet uit. "Dat zou te veel werk zijn", bekent hij eerlijk. "Ik zie wel wat er volgend jaar weer opkomt." Waar de tulpen bloeien, plant hij in mei-juni eenjangen of hij zet er potten met abessijnse gladiolen of dahlija's. "Als dat al nodig is", voegt hij eraan toe. "Doorgaans nemen de uitstoelende vaste planten de vrijgekomen ruimte in bezit."

Behalve tulpen, kom je hier in het voorjaar nog meer bolgewassen tegen: verschillende soorten hyacinten, boshyacinten, blauwe druifjes, *Fritillaria*, *Ornithogalum*, *Allium*, *Camassia* en narcissen. Langs de 500 meter lange oprijlaan staan onder de lindes

Foto: Robin Oden

Boven | Jan Nauta (links) en Sible de Blaauw.

- 1 | Tulpen tussen vaste planten als monnikskap en *Geranium*.
- 2 | Tegen de pergola groeit alleen een *Clematis vitalba*, zodat de strakke vorm goed zichtbaar blijft: een welkome tegenhanger voor de weelderige beplanting.
- 3 | Hagen van roodbladige *Berberis* vormen een mooi contrast met de groene hagen.

1

2

3

groepjes witte narcissen 'Thalia': een prachtig gezicht met de weidse akkers op de achtergrond. Nauta: "De witte 'Thalia' tettert wat minder dan de klassieke gele narcissen die je overal ziet." Jammer is alleen dat ze maar een paar jaar meegaan en steeds opnieuw moeten worden gekocht en bijgeplant. "Die gele zijn oersterk en blijven elk jaar terugkomen, maar toch hebben wij voor Thalia's gekozen; er is na een dag werken geen mooiere voorjaarsgroet, geen mooier welkom thuis dan de aanblik van die lange rij witte, geurende subtiliteit langs de laan. Dan maar wat meer pootwerk." Qua alliums willen ze graag zoveel mogelijk soorten in de tuin hebben, zoals 'Globemaster', 'Mount Everest', 'Nigrum', 'Spider' en 'Purple Sensation'. "Ook de alliums vullen we elk jaar aan. Dat komt doordat we zoveel hoog opgaande vaste planten als *Veronicastrum*, *Monarda* en *Phlox* in de borders hebben. Die overschaduwen de plekken waar de alliumbollen zitten, waardoor ze te koud en nat worden en weggroten. Wil je alliums elk jaar uit zich-

DEZE PAGINA

- 1 | Buxushagen in de vorm van een driehoek, op de achtergrond rond gesnoeide struiken.
- 2 | *Camassia leichtlinii* 'Caerulea' (prairielelie).
- 3 | Strakke zuilen van haagbeuk bij het huis. Op het stenen bankje is het na gedane tuinarbeid genieten van de vallende avond.
- 4 | Narcissen 'Thalia' langs de oprijlaan.
- 5 | In de pruimenboom klimt de (nog niet bloeiende) rambler *Rosa* 'Paul's Himalayan Musk'.
- 6 | Voor de aluminium klimzuilen, met *Euonymus fortunei* 'Emerald Gaiety' (kardinaalsmuts), staan blauwe camassia's in bloei.

zelf terug laten komen, zet ze dan op een zonnig, open stuk grond. Ze moeten kunnen broeien."

Hagen geven orde

De hagen kwamen pas toen ze de tuin al enkele jaren hadden, vertelt Jan. "Onze tuin heeft zich spontaan ontwikkeld. In de beginjaren zetten we planten neer die het makkelijk deden. 's Zomers was het een uitbundige, vrij onoverzichtelijke toestand, en in de winter veranderde de tuin in een amorf, vreugdeloos geheel. Op een gegeven moment hebben we daarom besloten beplantingsvakken te maken met daaromheen hagen ter afscheiding. Hagen geven orde en leggen je als tuinman dus beperkingen op. De beplanting komt in een verband te staan. Op een esthetische manier ontstaat er zo geleiding en harmonie in de tuin." Hij vergelijkt de tuin graag met zijn beroep, de psychotherapie: "De hagen staan voor structuur en ratio, de planten daartussen zijn de gevoelens. Gevoel en verstand in balans, dat is het uiteindelijke doel van elke psychotherapie." Sible bedacht waar de hagen precies moesten komen. "Hij is goed in grote lijnen uitzetten, ik ben de"

RECHTERPAGINA

- 7 | Tulp 'Don Quichotte'.
- 8 | Tulp 'Orange Favourite'.
- 9 | Tulp 'Fantasy'.
- 10 | Rechthoekig, cirkelvormig, verschillend in hoogte, hier en daar een opening: het spel met hagen maakt de tuin extra boeiend.
- 11 | Behalve veel tulpen, staan tussen de vaste planten ook boshyacinten, witte en blauwe vergeet-mij-nietjes en (hier uitgebloeide) narcissen.
- 12 | Op de pergola staat de laatste regel van een gedicht van Ida Gerhardt: 'Voorbij mijn moeite, nood en pijn moet er een tuin van sterren zijn'.

plantenman van ons tweeën”, glimlacht Jan. Voor de hagen kozen ze buxus, taxus, roodbladige *Berberis* en haagbeuk. “Verschillende (groen)jinten werken goed ter afwisseling. De meeste hagen laten we maximaal een meter hoog worden, zodat het geheel goed te overzien blijft. Hier en daar staan ‘kamer’schermen van opgaande haagbeuk om ook de verticale spanning erin te houden.”

Ervaren snoeier

Met zoveel meter hagen is er twee keer per jaar, in juni en augustus, veel snoeiwerk. “Te veel voor ons alleen”, zegt Nauta. Hij krijgt hulp van een ervaren snoeier die de klus in één lange dag klaart, waarna het nog enkele dagen werk is voor twee man om het snoeiwerk op te ruimen. De hele tuin is bewerkelijk,

geeft hij toe. “We hebben de borders zo ingericht dat er van het vroege voorjaar tot in de late herfst bloei is. Dat betekent veel bijknippen, stutten en opbinden, want als je, zoals wij, midden op het boerenland zit en vanuit de tuin veel openingen naar het omringende landschap hebt, krijgen je planten heel wat windkracht te verduren.”

De tuin ligt op arme zandgrond. Jan: “Eerst durfde ik geen rozen te planten, omdat die zo veeleisend zijn qua voedingsstoffen in de bodem. Maar in de loop der jaren heb ik steeds de grond verrijkt met compost en mest, waardoor die inmiddels een behoorlijk goede kwaliteit heeft, en we nu wel rozen kunnen hebben - veel zelfs, vooral liaanrozen.” Doordat zich onder de laag tuingrond nog steeds zandgrond bevindt, loopt het regenwater snel weg.

DEZE PAGINA

- 1 | Linksvoor *Allium cowanii*, daarnaast *Lamium orvala* en witte narcis 'Segovia', daarachter paarse *Lunaria annua*.
- 2 | Kleurrijke voorjaarsborder.
- 3 | Toscaanse terracottaschaal met hyacinten.
- 4 | De hagen geven de beplanting een verband.

RECHTERPAGINA

- 5 | Potten met *Agapanthus* tussen zuilvormige *Taxus baccata* 'Fastigiata'.
- 6 | Kegelvormig gesnoeide buxus als speelse, halflopen begrenzing van de border.
- 7 | Border in de voortuin met o.a. een mengsel van de tulpen 'Black Parrot', 'Orange Favourite', 'Rococo' en 'Fantasy'.
- 8 | Tulp 'Spring Green' in een zee van blauwe boshyacinten en witte *Cerastium arvense*.

“Dat is in de winter een groot voordeel: we hebben hier niet snel last van rottende planten. Anderzijds moeten we in droge zomers wel sproeien.”

Weinig verharding

Opvallend element zijn de graspaden tussen de borders. Er is sowieso weinig verharding. Heeft dat een speciale reden? Nauta grinnelt. “In het begin hadden we een smalle beurs en konden we ons geen verharde paden veroorloven. Eerst gebruikten we houtsnippers voor bedekking, maar dat composteerde snel. Goed voor de grond, maar wel steeds weer aan vervanging toe.” Toen de beurs wat gevulder raakte, legden ze hier en daar verharding, om de tuin wat meer allure te geven. “Maar zeker niet overall”, benadrukt Jan. “Wij vinden dat je een tuin nooit radicaal moet veranderen. Het gaat ons er juist om dat je in de tuin nog sporen ziet van wat er veertig jaar geleden was. Daardoor blijf je de historie van de tuin voelen, net zoals een mens zich ook bewust is van zijn eigen ontwikkelingsgeschiedenis.” Wel is er met al dat gras een dagdeel per week een extra tuinman nodig. In het tuinseizoen zijn er dagen dat Jan Nauta van de vroege ochtend tot laat in de avond aan het tuinieren is. “Ik ga dan maar door, de rest van de agenda is bijzaak.” Wanneer hij 's avonds dankzij de schemering ontwaakt uit zijn roes, drinken hij en Sible graag samen een glas op het stenen bankje, bevestigd aan de deur de zon opgewarmde westmuur van het huis. “De wind is dan gaan liggen, de lage zon kleurt de beplanting. Je hoort vogels en vleermuizen, en hoog in de lucht gaat een vliegtuig. Voor even val ik dan samen met deze plek en verzoen ik me met het bestaan: alles goed en in harmonie. Die momenten, daar doe ik het voor.” *

Tekst Edwin Oden Beeld Maayke de Ridder, e.a.

ZELF KIJKEN

De tuin is te bezoeken tijdens het Open Tuinen Weekend van Groei & Bloei (17 & 18 juni), www.hoogezand-sappemeer.groei.nl, en de tuinenmarathon van 'Het Tuinpad Op' (29 & 30 april en 24 & 25 juni van 11-17 uur), www.hettuinpadop.nl. De tuin is door de in 2005 overleden tuinfilosoof Rob Leopold beschreven in het boek 'Echo in groot landschap', te bestellen via jfnauta@planet.nl.